

fidet. Humida vero adhuc & viridis propter aqueam humiditatis admisionem multo femine inferior est: adeoq; tunc mordacitas eius moderata est, vt cum pane ea vti liceat, ceu obsonio. Plura Dioscorides libro 2. cap. 14. Plinius libro 20. cap. 13. Galenus lib. 7. cap. 8. de simpl. medic. facultat. Simeon Sethi in Syntagma & Auicenna 2. Canon. capite 509.

DE CHELIDONIA.

CAPVT LXXI.

*Cratu pullis hac lumina mata: hirundo,
(Plinius vi scripsi) quattuor sint eruta reddit.*

*Mac. lib. 2
cap. 29.*

Notatu dignum est, quod hic ex Plinio de chelidonia refertur, nempe ipsam pullis hirundinum visum restituere. Locus est libro 25. cap. 8. vbi sic scriptum reliquit: Animata quoq; inuenere herbas, in primisq; chelidoniam. Hac enim hirundines oculis pullorum in nido restitunt visum, vt quidam volunt, etiam erutis oculis. Meminit eiusdem etiam lib. 8. cap. 27. his verbis: Chelidoniam visui saluberrimam hirundines monstrauere, vexatis pullorum oculis illa medentes. Hoc nomen, vt lib. 2. cap. 165. Dioscorides testatur, sibi videretur vendicasse, quod aduentu hirundinum exoriatur, & discessu emarcescat. Sunt qui narrant hirundines excacatis pullis, admota herba visum restituere, inquit idem. Hinc cognita est succum eius hominum oculis quoq; mederi, vtique in quibus crassum quiddam in pupilla colligitur, digestionem atq; diffusionem indigens. Hinc igitur ceteri medici chelidoniam omnibus fere oculorum remediis pro visus claritate admiscere solent. Herba est

T 109

nota, crocei succi, cuius inuentionem hirundinibus ob id quoque attribuunt, quod pulli earum sapius quam vllialiarum animum in cacitatem incidant. Hirundinum enim sterco chelidonix oppositum præstat: excæcat namque, si calidum in oculos decidat, & præcipue matrum. Quod etiam sacra restantur literæ: nam Tobias a. ienior em illam hoc stercore excæcatum fuisse legitur. Cor. Cel libro 6. capite 6. fabulam putat, per patentes oculos herba restitui, qui per se fanescant. Chelidoni tertii est ordinis absoluti iam: idque tum in calfaciendo, tum in siccando. Attrahit igitur, discutit & consumit. Radix trita & in vino decocta caput columellamque frigidorum humorum à capite descendentium multitudine laxatam, ac linguæ radiei atque faucibus incumbentem expurgat, si exurgentem inde fumū infundibulo adhibito ager admittat, & vinum deinde gargarizet. Cum aniso & vino albo pota medetur regio morbo, & vlcibus quæ serpunt: imposita cum vino, aut manducata, dentium dolorem sedat. Plura Galenus libro 3. capite 172. de simpl. med. facult.

DE SALICE.

CAPVT LXXII.

Mac. lib. 2. cap. 16. & lib. 2. c. 35. Idem lib. 4. cap. 11.

Auribus infusus vermes succus necat eius.
 Cortex verrucosus in aceto coctus resoluat.
 Huius flos sumptus in aqua fragescens cogit
 Instinctus Venenis cunctos acres stimulant.
 Et sic desiccet, vñ nulla creatio fiat.

Tria hoc loco de Salice traduntur. *Primum*, quod succus eius auribus instillatus vermes interficiat, & maxime quidem, si is sit ex foliis &

602.

cortice expressus. Amarum enim quiddam in se
habet & acerbum. Idem quoque cum rosaceo in
calice punici calfactus, aurium doloribus & fa-
ciei medetur.

Secundum, quod cortex eius in aceto decoctus
verrucae pellat. Hanc rem Dioscorides libro
primo, capite 115. sic tradidit. Corticis cinis ad-
mixto aceto maceratus, illitū clauos & callos tol-
lit. Est enim vis eius admodum desiccatoria, sed
ita tamen, vt morfu abstinereat: habet vero etiam
quandam adstrictionem. Auicenna capite 541.
secund. Canon. eundem effectū porrulae quo-
que tribuit: Ex ea, inquit, fricantur verruca
& eradicat eas non qualitate, sed naturali qua-
dam facultate.

Tertium, quod flos salicis conceptus prohibe-
at, & hoc certe ob vim desiccatoriam & adstric-
tionem. Hoc ipsum autem *ἀσυννεμία ἐγγυλάς* Das
Dioscorides dixit, hoc est, facere vt mulier non
conciat. Non autem solum mulierum conce-
ptus prohibet salicis semē, sine fructus, sine flos
velut hic appellatur, sed etiam instinctus Ven-
eris omnes hebetat ac ressecat, etiam in viris, vt
generare nequeant. Atque hoc ipsum Democri-
tus quoque apud Constantinum Cæsarem libro
11. capite 14. tradit his verbis: Qui fructus salicis
appellatur, pabulo pecorum admixtus, ipsa pin-
guet. Tritus autem & in potu acceptus ab
homine steriles facit: ex quo & Homerus
ἔδυσσεν. x. ait:

Μικροίτ' ἀγγεροίτ' ἢ ἰπταὶ ἀλεσίκαρποι.

Id est;

Et grandes populi & salices fructū petimētes.

T 2

Ve

Verum Theophrastus libro 3. cap. 2. de historia plantarum, & Plinius libro 16. cap. 16. vocem *ἄλεικαρον* non sic accipiunt dictā ab Homero, vt significet fructuum ac seminum humanorum perditionem, sed ipsius arboris. Plinii verba hæc sunt: Ocyssime autem salix amittit semen, antequam omnino maturitatem sentiat, ob id dicta ab Homero frugiperda, secutaque zetas scelere suo interpretata est sententiam, quādo semen falicis mulieri sterilitatis medicamētam esse constat. Hæc fere Ianus Cornarius in c. 11 lib. 4. Macri. Didymus antiquissimus Homeri interpretres ita de Theophrasto de falice refert: *ὁ καρπὸς τῆς ἰτέρας πινόμενος ἀφανίζει τὸν γόνυ τῶν ἀνθρώπων.* Id est: Fructus falicis potus genituras hominum demolitur. Plura de Salice Galenus lib. 6 de simpl. med. facult. cap. 155. & Auicenna 2. Canon. cap. 3: 6. & 686.

DE CROCO.

CAPVT LXXIII.

*Confortare crocum dixerunt exhilarando,
Artus defectos reficitque hepar reparatque.*

Hic agitur de proprietatibus quibusdam Croci. Ac primo quidem corpus roborare dicitur, eiusque lætabundam quandam conciliare alacritatem iucunditatemve, præcipue si quis eo modice vtatur. Immoderatus enim sumptus, pondere nimirum trium drachmarum, lethalis est.

Deinde vero membra defœta, id est, debilia ac prostrata reficere, inque vigorem suum restituere traditur. Superat enim in eo calfaciens & qualitas & facultas, vt tota eius essentia secundū sit

fit ordinis excalfaciendi, & primi exiccantium: proinde concoquendi, maturandi, emolliendi, aperiendi, & discutiendi vim quandam habet, adiuuante scilicet & paucula quadam adstrictione. Cor non parum exhilarat, ipsumq; adeo ac simul etiam hepar atq; alias corporis partes, ob insidentem nimirum adstrictionem ita corroborat, vt nō facile dissolui queant, obstructionesq; tollit. Quinetiam stomachum moderato calore suo firmat. ejuſq; tum coquēdi, tum distribuēdi facultatem adiuuat. Immodice tamen illō vtendum non est: quippe qui ita nauſeam facile moueat, & cibi inappetentiam, Græci *ἀνορεξίαν* vocant, efficiat: siquidem aciditatem in ventriculo extinguit, quæ præfertim appetentiam excitat. Siccādo mediocriter dispositionibus pectoris phthisicis auxiliatur, putredines corrigit, anhelitum felicem reddit, eiusque instrumenta corroborat. Nam si vsus ipsius mediocris fuerit, facilem respirationem & amabilem coloris bonitatem facit: sin vero citra modum, pallorem inducit, cerebrum infestat, capitis dolorem commouet, sensus obtenebrat, & oculos hebetat. Vino impositus vehementer inebriat, adeoq; exhilarat, vt insaniam maxime alacrem & iatrabundam pariat. Si quis vero ex passo biberit, crapulam non sentiet. Additur in portiones, quæ interaneorum causa temperantur. Pituitosa vitia & lethargica sanat. Somnum conciliat, Venerem stimulat, menses & vrinam ciet. Mulieribus difficulter parientibus in potu duarum drachmarum pondere exhibitus, partū accelerat. Illitus cum humano lacte visum abstergit, & oculorum fluxiones cohibet.

diis vtilissimus est. Vergentes ad ignem sacrum
inflammationes inunctus lenit. Vulua sedisque
cataplasmatibus vtiliter inditur. Plura Dioσκο-
rides lib. 1. cap. 25. Plin lib. 21. ca. 20. Galenus lib.
7. de simpl. medic. facult. cap. 75. Simeon Sethi in
Syntagmate, Serapion cap. 173. simpl. & Auicenna
lib. 2. Cano. cap. 129.

DE PORRO.

CAPVT LXXIII.

*Macer lib.
l. c. 6.*

R *Eddis secundam mansum per sepi puellas;
Man. nemque potes nari retinere cruetem,
Ungas si notes intus medicaminis tal.*

Dux hoc in loco Porri referuntur proprietates. Ac prior quidem, quod imprugnandi facilitatem vteribus mulieribus pariat, atque ne abortiant grauida prohibeat. Quod sane magni etiam Hippocratis autoritate Plin lib. 20. ca. 6. in hunc modum scribens confirmat; Hippocrates de morb. mulieb. lib. 1. & 2. & alibi saepius, sine alia mixtura dari iubet, vuluasque contractas aperiri putat: foecunditatem etiam foeminarum haec cibo augeri. Idque non in cibo tantum sive potu, sed illitum quoque & foris admotum praestat. Coquitur enim in aceto & marina aqua coema eius, decoctoque illo infidentium foeminarum praclusi duratque loci vtiliter fouentur. Folia quoque porri muliebres locos, qui nimio humore madefcentes foetum haud continere valent, egregie purgant. Item ex abortu profluvia sistit, potu succo cum lacte mulierum.

Alteram quod sanguinem e naribus erumpentem sistat: & maxime quidem succus eius cum aceto, addito thure aut eiusdem manna, vel galla
aut

aut mentha. Idem quoq; sanguinem reicientibus cum gallia aut thuris farina, vel acacia auxilio est. Quinetiam potæ seminis drachmæ duæ cum paribus myrri baccis veteres sanguinis ex pectore reiectiones sanant. Acrimoniam enim quandam habet porrū, & adstringendi aliquam vim, sed semen acrius est. Plura supra, cap. 13.

DE PIPERE.

CAPVT LXXV.

Quod piper est nigrum, non est dissoluere pigmentum,
Phlegmata purgabit, concoliticemq; iunabit.

Leucopiper stomacho prodest: tussiq; doloriq;
Vtile, praeventet motum, febrimq; vigorem.

Agitur hoc in loco de triplice genere piperis, longo scilicet, albo, & nigro. Et fructus quidem, vt lib. 8. cap. 42. de simpl. med. fac. Galenus memoriz prodidit, nuper admodum germinantis arboris, oblongum est piper maturo humidius: humiditatis eius indicium est, quod facile repositum perforetur, ac non protinus mordicet, sed post paulo incipiat, verum plusculum duret. Fructus veluti acerbus immaturusq; albū est piper, nigro quidē acrius. Nam illud iam quasi superassatum est, & superexiccātū. Longum quidem piper, μακρόν Græci, albū λευκόν, nigrū μελανόντιον, vocant. Sane prioribus duobus versibus tres nigri comprehenduntur proprietates.

Prima, quod in dissoluendo non sit pigmentum, hoc est, crassos, glutinosos ac frigidos humores flatuososq; spiritus egregie discutiat. Valentem enim tum excalfacit, tum desiccet, ordine nimis tum tertio completo.

Secunda, quod phlegmata expurget: Viscidam enim

T 4

enim

enim pituitam: qua in interiore corpore, nempe in thorace, pulmone & intestinis residet, concoquendo atq. extenuando dissipat expellitq.

Tertia, quod plurimum adiuuenti concoctoria adferat facultati. Hoc ipsum Dioscorides etiam libro 2. cap. 145. his confirmat verbis; Somnum, inquit, & appetentiam cibi conciliat, concoctionem adiuuat: vt tuncque ob id eo ad intinctus. Porro ad eum vsus melius est longum: quippe quod, Galeno lib. 4. cap. 10. de sanitate tuenda teste, flatuosi spiritus crassitudinem soluit, & quæ in præcordiis pigra cessant, ad ventrem depellit, & concoquendis, quæ sumptis, subuenit. Posterioribus duobus versibus quinque albi piperis referuntur utilitates.

Prima, quod stomacho conferat: ipsum enim, vt Galenus eodem, quo antea loco testatur, supra duo reliqua genera roborat.

Secunda, quod linctû potuq. tussientibus opuletur: præsertim si ex frigido & crasso humore tussis euenerit: eum namque piper album calidum facit, incidit, & dissoluit. Pari modo & cunctis aliis frigidis, & à pituita ortis pectoris vitis succurrit.

Tertia, quod dolori subueniat: idque intelligendum vel de dolore pectoris, vt iam dictum est, vel de dolore flatuoso. Potum enim cum melle & recentibus lauri foliis, flatuosos spiritus & tormina discutit.

Quarta, quod præsumptum febrium accessiones, siue exacerbationes, *πυροξυσμῆς* Græci vocant, auertat: & hoc quidem in febribus frigidis. Earum namque materiam exalfaciendo quodammodo dissipat & expellit.

Quinta,

Quinta, quod februm horribus circuitu res petentibus siue potu, siue illitu subueniat. Nervos enim & musculos caliditate sua vehementer roborat, & in eis residentem materiam consumit. Hinc est, quod lib. 3. cap. 1. Macer in hunc modum cecinerit.

*Quodq; mouere solet frigus periodica febris
Compescit febris si sumitur ante tremorem.*

Illud ipsum 2. Cano ca. 356. Auicenna innuere etiam voluit, inquiens: Fricando fit inundatio ex ipso cum vnguento, & confert rigori. Eiusque rei exempla sunt apud eundem 1. 4. tract. 2. cap. 12. Er haec certe facultates non albo tantum piperi, sed & reliquis quoq; generibus conueniunt. Liberalior piperis vsus, quemadmodum est apud Aristotelem, sect. 1. probl. 44. vrinas prolicit, paracior autem aluum deiicit: è contrario vero scammonia. Piper caliginem, quae oculis obuersatur, absterget. Serpentium moribus auxiliatur: Anginae eo & melle conuenienter perunguntur. Cum vua passa manducatum, pituitam à capite elicit. Strumas cum pice discutit. Vitiliginis ex nitro emaculat. Plura Plinius lib. 12. cap. 7. & Serapion cap. 735. de simpl. med. fac.

DE GRAVITATE
auditus.

CAPVT LXXVI.

ET mox post escaam dormire, nimisq; moueri,
Ista grauare solent auditus, obruetusq;.

Hic tria recensentur, quibus auditus praegrari solet.

Primum, cibus, quem somnus statim excipit,
& maxime quidem, si ventriculus eo distentus

T 5 fue.

fuerit. Hic enim concoctionem impedit, & cruditates gignit. Ex incoctis vero ac crudis in ventriculo cibi viscosi, crassi & flatuosi suscitantur fumi: qui in caput sublar, cum exitum non inueniant, auditorios obstruunt & meatus, auditumq; grauant. De hoc nonnihil etiam supra, cap. 3.

Secundum, motus sine labor vehementior illi eo post ingestū cibū susceptus. Causam Galenus in commentario *Ἐπι διζυμίας καὶ κωροχυμίας*, capite 5. nanc esse tradit: Sicuti, inquit, bonæ valetudini ante cibum exercitatio maximum adfert commodum: sic qualiscunque sumpto cibo motus noxius admodum est. Alimentum enim ex ventre ante concoctionem in diuersas corporis partes distribuitur, proptereaq; crudi humoris copia per venas aggeritur. Vnde crassi etiam ac flatuosi spiritus sursum elati meatus auditorios obturant. Idem quoque libro 6. de sanitate tuenda. cap. 8. his testatur verbis: Non leue in eodem nonnullis accidit, cum repleti cibo se exercitant. Nonnullis enim & caput impletur vaporibus & in iecinore aut ponderis sensus, aut distentionis, aut vtriusq; percipitur. Et lib. 1. cap. 9. de aliment. facult. Carnes, inquit, inanitate rapiunt ex ventre succum, non modo semicoctum, sed nonnunquam etiam omnino crudum atq; incoctū, cum cibo sumpto operibus sese reddiderint; ob eamque causam in grauissimis morbis posteaprehenduntur, & ante senectam intereunt.

Stare tamen post egestionem, vel suauiter deambulare, quo cibus ad fundum descendat ventriculi, multum expedit & confert ad bonam cib-

*Orribas, lib. 1.
cap. 7. ad
Synapism.*

eiborum concoſſionem. Idq; vulgato etiam
hoc comprobatur verſiculo:

Poſt cœnam ſtabu, aut poſſus mille me abu.

Tertium, ebrietas: nam ex calidi vini tempera-
tura multi omnino vapores ac ſumi ad auditus
ôpôrav prompte deferuntur, qui tum exitu non
inueniant, ſpiritum eius inſitum perturbant,
& audiendi difficultatem, Græcis βεβρυγία καὶ
δυσουγία appellatam, patiunt. Neque vero au-
ditui ſolum, ſed viſui quoq; ac reliquis ſenſuum
inſtrumentis omnibus ebrietas nocet, quemad-
modum 4.3. capite 2. Auicenna his teſtatur ver-
bis: Ex eis quidem, quæ nocent auri, & reliquis
ſenſibus ſunt, nauſeoſa ſatietas & repletio, &
proprie ſomnus ſuper repletionem. In nonnul-
lis exemplaribus hic etiam verſus adſcriptus hæ-
beatur:

Balnea, Sol, vomitus, adfert repletio, clamor.

Nec male quidem, ſiquidem & hæc auditum
grauare, & aurium ſonitus generare 4. 3. cap. 11.
autor eſt Auicenna: Oportet, inquiens, vt om-
nes iſti vitent Solem, balneum, motum labo-
riofum, vomitum, clamorem, coitum, & repleti-
onem, & vt leniant naturas ſuas.

DE TINNITV SIVE ſonitu aurium.

CAPVT LXXVII.

Motus, longa ſeſer, vomitus, percuffio, caſus,
Ebrietas, frigus, tinnitum cauſat in auro.

Septem hoc loco enumerantur ſonitus ſive
tinnitus aurium cauſæ.

Prima, motus, immoderatio ſcilicet. Hume-
res enim & ſpiritus vehementiore atque inordi-
nate

nato corporis motu concitati crassos ventosq; generant flatus, quibus sursum vergentibus cum facilis non pateat exitus, tinnitus excitatur. Ac plurimum sane ob ventosi flatus in auditorio meatu commotionem nasci solet.

Secunda, fames, siue longior ultra consuetam edendi horam abstinencia Cuius Avicenna 4. 3. cap 9. hanc tradit esse causam: nempe, quod humores per corporis molem dispersi ac quiescentes longiore fame exagitantur. Natura enim cibo, in quem agat, destituta ad humores conuertitur, eosq; resoluit & commouet.

Tertia, vomitus violentus & multus. In hoc enim motus accidit vehementior, quo humores exagitati sursum ad caput feruntur: quo fit, vt oculi nonnunquam ac facies rubescant, visusq; debilitetur: nonnunquam vero vapores ac ventosi flatus ad auditorium pertingant organum, tinnitumq; excitent.

Quarta, progressa plaga, siue percussio sphaerulae capitis, & maxime qua parte aures sitae sunt. Innato enim auditus aeri vehementius inde exagitato spiritus accedit. Siquidem membro aliquo laeso, quemadmodum in libro de renum affect. dignot. & cura, cap. 12. Galenus testatur, spiritus statim & sanguis, qui sunt naturae vehicula, eo concurrunt: ex quorum deinde commotione tinnitus accidit.

Quinta, casus, praesertim supra caput: cuius eadem cum praecedente ratio est. Quinetiani humores in corpore ex quolibet casu vehementer exagitantur.

Sexta, eòrietas, & maxime quidem ex largo vini potu. Inde enim caput fumis repletur, ac va-

po-

poribus, quibus ad auditorios meatus vergenti-
bus innatus eorum aer commouetur, & sonitus
quidam excitatur.

Septima, Frigus immodicum. Eo enim auditus
organum & naturalis cerebri calor debilitan-
tur, vt flatuosos generent spiritus, quibus ad au-
res penetrantibus tinnitus facile elicitur. Neq.
ob dictas solum causas, sed ob alias etiam non
paucas, sonitus in auribus fiunt: Nempe ob fla-
tuosum spiritum in capite generatum ac com-
motum, ex sonitu sanici, quæ in ipsa fortassis au-
re genita est, aut ex feruore puris in partibus ei-
us, aut ex motu vermium in auditoriis meatibus
sæpe numero eueniente, aut ob humoris in
toto corpore ebullientis commotionem, sicuti
in febribus fere & paroxysmorū principiis con-
tingit, aut ob superfluum in corpore repletionē,
praesertim in capite, aut ex lenta & crassa mate-
ria in ventosos flatus resoluta, aliquando deniq.
ob pharmacorum auriculariū vsu sonitus qui-
dam etiam fiunt. Qui in febribus sonitus fiunt
minime interturbandi sunt: vt plurimum enim
statim sedantur. Plura Galenus lib. 3. de composi-
tione Pharmacorum secundum locos, cap. 1. de
sonitu in auribus. Serapion tract. 2. cap. 12. de sur-
ditate, & Auicenna loco iam citato.

DE VISVS NOCUMENTIS.
CAPVT LXXVIII.

B Alnea, vina, Venus, ventus, piper, allia, sumu,
Porrum cum capis, faba, lens, sicutu q; sinapi,
Sol, coitusque, ignis, labor, illius, acumina, puluis,
Ista nocent oculu, sed vigilare magis.

Vnum & viginti numero hic referuntur, quæ
ocu.

oculis important. Ac *primum* quidem Balneum, idque tam humidum, quam siccam: hoc Stupha Barbaris, Latinis Aereum balneum dicitur: illud vero Tina Vulgo, Latinis Solium appellatur. Duplici porro nomine vtrunque oculis officit. Primum quidem immodice excafaciendo temperaturas eorum destruit. Natura enim, velut supra ostendimus, frigidi sunt & aquei. Deinde vero tenuiores humiditates, quibus visum itque ignei temperantur refocillanturque spiritus, resoluit & exiecat. Atque hinc adeo prope Rebenum, vbi plurimus vtriusque balnei vsus est, non pauci passim occurrunt caeci. quemadmodum in Hollandia ob inordinatam victus rationem multileprosi.

Secundum, vinū, & maxime quidē si immodice bibatur. Cum enim caput, vt saepius iam dictum est, vaporibus ac fumis repleat, non oculos tantum ac visum, sed reliquos etiam sensus omnes immoderatiore vsu hebetare putandum est.

Tertium, Venus, immodica scilicet: Hanc enim obtundere oculorum aciem, Medici omnes vno ore, praedicant. Cuius causam Petrus Aponensis Sect. 4. problematum Aristotelis commentar. 3. hanc esse tradit: Nempe quod coitu auferatur id, quod commodum est oculis, humidum scilicet aqueum & subtile, quo spiritus fulciuntur visum. Oculus enim, vt libro 5. capite 1. de generatione animalium, & alibi saepius Aristoteles adseruit, humidus est & de natura aqua. iam vero euulsis atque euacuatis humidis, partes superiores necessario exiecantur. Quo fit vt oculi, qui humiditate vigent, à sua decedant natura, hebetioresq; fiant. Merito autem humiditate vigent:

anā

nisi enim ea sustentarentur, per igneos facile spiritus, qui in frequenti sunt motione, exarescerent. Atque hinc sane constat, superiores partes immoderato concubitu plus iusto exiccari, visusque aciem hebetari: humores enim deorsum extrahuntur.

Quartum, Ventus & precipue Austrinus: De quo lib. 3 aphor. 5. Hippocrates: Νότις, inquit, βερυήχοι, ἀχλυάδες, κερηβαρυγί, hoc est, Austri audita hebetant, caliginem obducunt, capitis grauitatem efficiunt. Austri enim natura calidus & humidus est, ac magna ex parte pluuias & tempestates adfert: quare etiam τὰ ἄνω αἰθέρων ὄργανα ἰσσοβένυσσι, quemadmodum Philotheus ait, id est, sensuum instrumenta implet & obtundit. Ceterum vocem, ἀχλυάδες, bifariam interpretari possumus. Primum, ut ad austros ipsos referatur, qui caliginem aeris efficiunt. his enim flantibus aer fit turbidus, crassus, caliginosus & tenebrosus. Secundo, ut ad oculos ipsos potius hæc vox referatur, qui flantibus Austri caliginosi redduntur, minusque acute vident. Ut enim reliqua omnia sensuum instrumenta non satis probe suo funguntur munere, sic etiam oculi ipsi ab Austro caliginem quandam contrahunt. Lege Galenum commentario 1. in 1. epidem. Tempestate 1. aphor. 3.

Quintum, piper. Hoc enim cum impensius exsiccat, acres omnino vapores frequenti esu generat, qui vbi ad caput ascenderint, oculos mordicant, & exiccant.

Sextum, alliū: quod acrimonia sane & vaporibus, quibus caput replet, oculos offendit. Supra c. 13.

Septimum, fumus, qui certe quod mordacissimus sit, nimiumque; exiccet, infestissimus est oculis. Aristoteles problem. 22. Sect. 31.

Octavum, porrum, hinc enim crassi, ac melancholici generantur fumi, qui sursum elati oculorum aciem hebetem faciunt, si quis eo frequentius utatur. Supra cap. 13.

Nonum, cepa, horum namque; esu acres similiter ad caput submituntur fumi, qui non visum tantum, sed, ut quidam volunt, rationalem etiam animam partem laedunt Simeon Sethi.

Decimum, faba, flatuosum enim crassumque; & melancholicum generat fumum, qui horrenda & terribilia parit somnia, mentem perturbat ingeniique; aciem obtundit, & spiritus visuos obrebrat. Galen. lib. 1. de alim. facult. cap. 26. & Simeon Sethi in Syntagm.

Vndecimum, lens; Ea visum integrum & inculpatum hebetat, ipsum immoderate exiccans. Galen. lib. 1. de alim. fac. cap. 25.

Duodecimum, stetus, praesertim immodicus; Hic enim cum retentricem oculorum facultatem imbecilliolem reddat, visum vehementer oblaedit, & sanam oculorum aciem nimio plus siccando hebetat.

Decimum & tertium, sinapi, quod acrimonia sua visum efficit debiliorem.

Decimum & quartum, conspectus Solis: Et hoc quidem ob excellentem eius splendorem ac nitorem, quibus visum destrui manifesta constat experientia & ratione. Sensibilibus enim exuperationes, ut libro 2. de anima, cap. 12. Aristoteles adstruit, sensuum instrumenta corrumpunt. Quod quidem Galenus etiam lib. 10. de usu part. cap. 3. in

In hunc modū scribens approbat: Solem ipsum in-
 quiens, si quis oculis inconniuentibus velit
 intruere oculos celeriter perdet: multique in So-
 lis defectibus, cum eum affectum qui Soli acci-
 derat, planius nosse cuperent, fixis oculis Solem
 intruentes imprudentes profus fuerunt occēca-
 ti. At enim per niuem iter facere, quam oculis
 fit perniciosum, si minus Xenophonti credis,
 experientia tibi discere id licet: Sin vero natura
 lius quippiam audire sustines, vbi ellychnium
 ardens, aut aliam quamuis flammam in Sole lu-
 culento constitueris, cernes eam protinus mar-
 cescere, atque etiam si prope quamlibet flammā
 magnam ellychnium posueris, vel aliam quam-
 uis flammam minorem repente extinguetur: cū
 quæ minor lux est à maiore vincatur semper ac
 dissipetur. Lege eundem etiam libro: de causis
 sympto. cap 6.

Decimum & quintum, coitus: & maxime qui-
 dem intempestiuus ac immoderatus. Hunc
 enim paulo ante capiti oculis, omnibusque sensu-
 suum instrumentis plurimum nocere ostendis-
 mus.

Decimum & sextum, ignis: Cuius frequens in-
 spectio & splendor vehementer exsiccat oculos,
 visumque debilitat. Quo fit vt fabri ferrarii, &
 quicunque artes, quibus se suosque sustentant,
 ad ignem exercent, rubros fere & debiles habes-
 ant oculos.

Decimum & septimum, labor: immodicus scili-
 cet: Is enim sanguinem efficit sicciorē, sicut etia-
 iam reliquum corpus. Siccitas autem totam eu-
 tem indurat, atque adeo etiam eam qua pupilla
 integitur. Itaque vis illa conspiciendi cooperi-
 tur

tur & delitescit. Aristoteles problemat. sect. 37.
problem. 14.

Decimum & octauum, ictus siue percussio capitis, & maxime quidem qua parte oculi sunt. Cū enim sanguis inde, sicuti precedente capite ostendimus, ad oculos rapiatur, accidit vt spiritus visui perturbentur, adeoque visus ob id debilitetur, & apostema nonnunquam generetur.

Decimum & nonum, nimius acrimia rerum visus: cuiusmodi salientia nonnulla existunt, quæ humorum acrimonia aciem oculorum obtundunt.

Vigesimum, puluis, siue ambulatio per loca puluerulenta: puluis enim ad oculos pertingens visum maxime obscurat.

Vigesimum primum, immodicæ vigiliæ: quæ non oculos tantum, sed totum etiam corporis habitum impentius exsiccant & extabefaciunt.

Ad hæc nocet oculis quælibet repletio, & quicquid naturam exsiccet, quicquid item sanguinem conturbat, siue ex rebus sit salis, siue acris, siue etiam aliis: & omnis ebrietas. Vomitus medio quodam modo se habet: confert enim quatenus ventriculum expurgat, nocet vero quatenus cerebro insidentes materias commouet, adque oculos desinere facit. Quod si necessarius fuerit, cum facilitate à sumpto cibo prouocandus est. Somnus quoque superfluus, qui repletionem mox subsequitur, infestus admodum est oculis. Sic quoque copiosa sanguinis detractio. Potissimum vero qua per frequentem cucurbitularum affixionem celebratur. Plura Auicenna 3. 3. tractat. 1. ca. 5. & 3. 3. tractat. 4. cap. 4.

DE CORROBORANTI-
bus visum.

CAPVT LXXIX.

Foeniculus, vertena, rosa & cheidonia, rita,
Subueniunt oculi dirā eo ligno pressu.

Nam ex ista aqua fit, qua lumen reddit acuta.

Quinq; hoc loco recensentur herbæ. quarum
succo & stillatio liquoze siue aqua visus refici-
tur ac recreatur.

Primo, feniculus: succus namque caule & foliis expressus siue destillatus, quemadmodum lib 3 ad Alman. cap. 47. Rhazes testatur, & nos supra cap. 49. abunde ostendimus, ad excitandā oculorum aciem præstantissimus habetur.

Secunda, Verbena siue Verbenaca, ~~et ceteros~~
Hæc in Græcis vocant Huius stillatio in liquor semel aut bis oculis quotidie adnotus, is plorum vitis mederi perhibetur. Qua ratione oculorum remediis plurimum misceri solet. Semen eius, vt in Pandectis Syuaticis refert, cum succo fœnicuii impositum oculos emundat.

Tertia, rosa. Cuius aqua refrigerando & adstringendo oculorum potissimum fluxiones cohibet, animaleque spiritum ac visum corroborat. Succus recentibus foliis expressus Dioscoridi lib. 1. cap. 109. ad oculorum circumlitiones reconditur.

Quarta, cheidonia. Huius succus claritati oculorum vtilissimus est, quemadmodum satis satis perque ostendimus supra cap. 71.

Quinta, ritæ herba vulgo cognita que visus aciem excitat, grauesque oculorum dolores emplastrum modo imposita cum polenta mitigat. Plura supra capite 61.

DE CONSERVANDA
DE DOLORE DENTIVM
sedando.

CAPVT LXXX.

*Sic dentes ferus, porrorum collige grana,
Vre cum hyoscyamo adiuncto quæq; thure, decenter*
* Sic per chonion is furam cape dente remotum.

al. Sic, per
1710. 618. 1710.

Remedium hoc in loco traditur. efficacissimum ad sedandum dentis ex erosione dolorem. Id constat seminis hyoscyami albi & porri, singulorum partibus iijj. & seminis cepæ partibus vj. S. thuris parte vna. Primum optime præmunito dente omnia simul comburantur exurgentemque hinc fumum æger admittat infundibulo adhibito ad affectum dentem. Lege de hoc plura apud Æginetam libro 3. capite 26. Aetium libro 8. capite 33. Auicem 7. 3. capite 19. Mesuene de ægrotudinibus oris, titulo de vermibus dentium: & Rosam Anglicam capite de dolore dentium. Hyoscyami natura est *κρίαιδου* ☉ quæ doloris seuamentum adeo præstat, vt vix percipi quidem amplius possit. Fumus vero seminum porri atque cepæ, Auicenna 2. Canon. cap. 547. teste, accommodatissimus est necandis euiciendisq; vermibus, qui in erosis nonnunquam dentibus intolerabiles cruciatus excitant. Hyoscyamus, vt lib. 4. cap. 64 à Dioscotide describitur, frutex est caules emittens crassos, folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta, flores è latere caulis ordine procedunt, tanquam puniceorum cythini, scutulis septi seminum plenis vt papaueris, *κρίαιδου* *στ* *δίζυς* *εἰς* *θεῖον* *δένδρον* *κίον* *εἰς* *ἀλγύλον* *αἰ*. Id est, radice eius in aceto elixa, vtili et in dolore.

ἀν

dentes colliduntur. Quod Macer lib. 2. c. 35. hisce
verbis confirmat:

*Ore disceptatum si continetur acutum,
Quo sunt decole & rad. ossillius herba,
Dicitur immodicum denti pacare dolorem.*

Porro $\chi\omega\upsilon\iota\omicron\varsigma$, quod in emboti locum substitui-
mus, $\lambda\omicron\tau\omicron\ \tau\eta\varsigma\ \chi\omega\upsilon\iota\omicron\varsigma$ diminutiuum est, significat
infundibulum.

DE RAUCEDINE VOCIS.

CAPVT LXXXI.

N*ux, oleum, si quis capiti, & anguilla, & potus:
Ac pomum ciudum, faciunt homine fore rau-*
cum.

Sex causa raucedinis hic recensentur.

Prima, Nux: ea enim cum vehementer exic-
cet, vocem exasperat, grumque clangoribus si-
mitem efficit.

Secunda, Oleum: & maxime quidem, quod
ex immaturis oliuis exprimitur. Huius enim
glutinosa quadam pars, dura in ore continetur,
ad asperam delabitur arteriam, ipsamque diu-
tule inhaerendo stringit & exasperat. Omne
praeterea oleum in biliosis corporibus prompte
accenditur, quare vocalem saepe arteriam ipsis
exasperat, raucedinemque parit. Quod oleo
attribuitur hoc in loco, id ipsum etiam de caryi-
no, quod è nucibus conficitur iuglandibus, in-
telligi potest.

Tertia, frigus capitis: ipsum enim caput com-
primit ac stringit: quo fit vt humores, qui sunt
in cerebro, deorsum ad asperam arteriam de-
fluant, eamque immodice humectando rauced-
inem excitent,